

10. SINIF FELSEFE DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 4 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. FEL.10.1.1 · Felsefenin anlamını, gelişim sürecini ve işlevini sorgulayabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Felsefenin "bilgelik sevgisi" anlamına geldiğini yazar.	4
b)	Felsefenin bitmiş bir bilgi değil, süren bir arayış ve sorgulama etkinliği olduğunu belirtir.	4
b)	Bunu bilgiye ulaşıldı sanılmaması, sürekli soru sorulması gibi bir gerekçeyle açıklar.	2

a) Örnek cevap: Bilgelik sevgisi.

b) Örnek cevap: Felsefe, kesin ve tamamlanmış bir bilgiye sahip olmak değil, bilgiyi sevip aramaktır. Filozof her şeyi bildiğini iddia etmez; sorgulamayı sürdürür ve her cevap yeni sorulara kapı açar.

Sık hatalar: Sözcük anlamını yalnızca 'bilgi' olarak yazmak; b) maddesinde sözcük anlamını tekrar edip sorgulama yapmamak

2. FEL.10.1.1 · Felsefenin anlamını, gelişim sürecini ve işlevini sorgulayabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	1'i bilim, 2'yi felsefe, 3'ü sanat olarak eşleştirir.	5
b)	Bilimin gözlem, ölçüm ve deneyle; felsefenin kavramsal çözümleme ve akıl yürütmeye ilerlediğini karşılaştırır.	5
b)	İki alanın birbirine katkısına bir örnek verir (felsefenin kavramları netleştirmesi, bilimin yeni verilerle felsefeye yeni sorular kazandırması vb.).	5

a) Örnek cevap: 1: bilim · 2: felsefe · 3: sanat

b) Örnek cevap: Bilim teleskopla gözlem yapar, ölçümlerle model kurar ve sınar. Felsefe 'sonsuz' kavramının ne demek olduğunu akıl yürütmeye çözümler. Felsefenin netleştirdiği kavramlar bilime yol gösterir; bilimin yeni bulguları da felsefeye yeni sorular kazandırır.

Sık hatalar: Sanatın duygu ve estetik yönünü felsefeyle karıştırmak; Karşılaştırmayı yöntemle değil konuyla yapmak

3. FEL.10.1.1 · Felsefenin anlamını, gelişim sürecini ve işlevini sorgulayabilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Kerem'in felsefeyi bilim karşısında gereksiz gördüğünü belirtir.	3
a)	Hilal'in felsefeyi bilimin cevaplamadığı değer ve anlam sorularıyla ilişkilendirdiğini belirtir.	3
b)	Açık bir tutum belirtir.	3
b)	Tutumunu güncel teknolojiden bir örnekle (yapay zekânın nasıl kullanılması gerektiği, sorumluluk, mahremiyet vb.) gerekçelendirir.	8
b)	Gerekçesinde bilim ile felsefenin farklı sorulara cevap aradığını ya da birbirini tamamladığını gösterir.	3

a) Örnek cevap: Kerem bilimin her şeyi açıklayabildiğini, felsefeye gerek kalmadığını düşünür. Hilal ise bilimin 'nasıl' sorusunu, felsefenin 'ne yapmalıyız, doğru olan ne' sorusunu cevapladığını söyler.

b) Örnek cevap: Hilal'e yakınım. Bilim yapay zekânın nasıl çalıştığını açıklar ve onu geliştirir. Ama yapay zekânın öğrencilerin ödevlerinde ne ölçüde kullanılmasının doğru olduğu, kişisel verilerin korunup korunmayacağı deneyle cevaplanamaz; bu değer soruları felsefi tartışma gerektirir.

Sık hatalar: Görüşleri karşılaştırmadan özetlemek; Örnek verip tutumla ilişkilendirmemek

4. FEL.10.2.1 · Düşünme ve dil ilişkisini yapılandırabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Dillerin gerçekliği farklı biçimde ayırıp kavramlaştırdığını belirtir.	3
a)	Bir dilde ayrı sözcük bulunmasının o ayrımın düşünmede öne çıkmasını sağladığını açıklar.	5
b)	Açık bir tutum belirtir.	2
b)	Tutumunu bir gerekçeyle destekler (ör. İngilizce konuşanların da açıklama yaparak bu ayrımı düşünebilmesi).	5

a) Örnek cevap: Her dil gerçekliği kendine göre böler ve adlandırır. Türkçede ayrı sözcük olduğu için bu iki akraba ayrı kavramlar olarak düşünülür.

b) Örnek cevap: Bence dil düşünceyi etkiler ama tamamen belirlemez. İngilizce konuşan biri de 'annemin erkek kardeşi' diyerek bu ayrımı düşünebilir; yalnızca bu ayrım günlük düşüncesinde Türkçedeki kadar kendiliğinden öne çıkmaz.

Sık hatalar: Örneği yalnızca çeviri sorunu olarak görmek; Tutum belirtip gerekçe göstermemek

5. FEL.10.2.1 · Düşünme ve dil ilişkisini yapılandırabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	"Sınırlamak" kavramını belirler.	2
a)	İki farklı anlamını yazar (davranışlara düzen getirmek / kişinin seçimlerini tamamen engellemek).	5
b)	Kavram iki öncülde farklı anlamda kullanıldığı için sonucun öncüllerden doğru biçimde çıkmadığını açıklar.	4
c)	Kavramı tek anlamda kullanan, tutarlı bir yeniden yazım yapar.	4

a) Örnek cevap: Sınırlamak: 1) Davranışlara belli bir düzen getirmek (kurallar). 2) Kişinin seçim yapmasını tamamen engellemek (özgürlüğe engel).

b) Örnek cevap: Birinci öncülde 'düzen getirmek', ikinci öncülde 'engellemek' anlamında kullanıldığı için iki öncül aslında aynı şeyden söz etmez; sonuç güvenilir değildir. Dildeki belirsizlik düşünceyi yanıltmıştır.

c) Örnek cevap: Okul kuralları öğrencilerin davranışlarına düzen getirir. Düzen getiren her şey özgürlüğü engellemez; hatta herkesin özgürlüğünü koruyabilir. Bu yüzden bir kuralın özgürlüğe engel olup olmadığı içeriğine bakılarak değerlendirilmelidir.

Sık hatalar: Belirsiz kavram yerine 'özgürlük' kavramını seçip gerekçe gösterememek; Yeniden yazımda kavramı yine iki anlamda kullanmak

6. FEL.10.2.2 · Mantığın temel kavramlarını ve argümantasyon sürecini yorumlayabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I'n tümevarım, II'nin tümdengelim olduğunu yazar.	4
b)	I'i seçer ve gözlenen örneklerden bütün kargalar hakkında genelleme yapıldığı için sonucun kesin olmadığını açıklar.	6

a) Örnek cevap: I: tümevarım · II: tümdengelim

b) Örnek cevap: I'de; yalnızca gözlenen kargalardan bütün kargalar hakkında bir sonuca varılmıştır. Gözlenmemiş beyaz bir karga sonucu yanlışlayabilir; bu yüzden sonuç kesin değildir.

Sık hatalar: Türleri ters yazmak; Tümevarımın sonucunu kesin bilgi saymak

Madde	Ölçüt	Puan
a)	İtirazın tutarlılık (çelişmezlik) ile ilgili olduğunu belirtir.	6
b)	Önerme kesin bir bilgi olarak öne sürülürse kendini yalanladığını, kesin değilse iddiasını zayıflattığını açıklar.	9

a) Örnek cevap: Tutarlılık (çelişmezlik).

b) Örnek cevap: Elif'in önermesi kesin bir bilgi olarak söylenmiştir. Eğer bu önerme kesinse 'hiçbir bilgi kesin değildir' yanlış olur; kesin değilse iddia kendini güvenilir kılamaz. Önerme kendi kendisiyle çelişir.

Sık hatalar: İtirazı doğruluk ile karıştırmak; Çelişkiyi açıklamadan 'Burak haklı' demek